

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002855

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-07-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Розумовський Олександр Сергійович

2. Oleksandr Rozumovskyi

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0906-564X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 48007 081 Право

Дата захисту: 18-08-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10231

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.79.01

Тема дисертації:

1. Рішення Європейського Суду з прав людини, як джерела кримінального процесуального законодавства України
2. Decisions and practice of the European Court of Human Rights as a source of criminal procedural legislation of Ukraine

Реферат:

1. У дисертаційному дослідженні на підставі аналізу положень чинного законодавства України і сучасної практики його застосування вирішено наукове завдання, що полягає в визначенні впливу застосування рішень та практики Європейського Суду з прав людини на систему норм, пов'язаних із розв'язанням питань щодо охорони прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, сформульовано та обґрунтовано низку теоретичних проблем та практичних рекомендацій щодо узгодження національного кримінального процесуального законодавства з європейськими стандартами прав і свобод людини, що є однією з необхідних умов інтеграції України в європейський правовий простір. Досліджено історичне формування поняття «права людини» починаючи із античних часів та періодів Відродження, Просвітництва, у ході буржуазних революцій та за результатами світових війн, при проходженні демократичних процесів побудови правової держави та при визначальних подіях становлення громадянського суспільства.

Констатовано, що у кожній зазначений період визнавалися актуальність окресленого питання, його важливість для життєдіяльності окремої людини, і держави загалом. Але й зараз, через багато століть, воно також залишається не менш актуальним для кожної країни світу. На підставі існуючих висновків, автором зроблено спробу сформулювати власне поняття «права людини». У роботі простежено генезис створення Європейського суду по правам людини та його роль у відстоюванні прав людини. При цьому визначено, що в сучасному уявленні «права людини» діють як міжнародний механізм, який стримує будь-яку державу від грубих і масових порушень прав представників меншин, тому що в протилежному випадку міжнародне співтовариство має законні підстави втрутитися в ситуацію. Одним із механізмів цього втручання й є Європейський суд з прав людини, який гарантує ефективний захист прав людини в межах європейського правового простору. Саме ЄСПЛ на практиці довів, що принцип «прав людини» нерозривно зв'язаний з принципом верховенства права: без гарантованих прав людини відсутнє верховенство права, і навпаки без верховенства права неможливо досягти гарантованих прав та свобод людини. Розглянуто механізм реалізації захисту прав людини Європейським судом з прав людини, починаючи з його структури та порядку організації. Визначено, що юрисдикція Європейського суду є комплексним поняттям, яке визначає вичерпний обсяг його повноважень, передбачених Конвенцією та Протоколами до неї, сферу функціонування судової влади Ради Європи, компетенцію Суду з розгляду конкретної справи та обов'язковість його рішення. Вона поширюється як безпосередньо на всі питання тлумачення і застосування Конвенції та Протоколів до неї, а також надання консультативних висновків з правових питань, так і на забезпечення реалізації таких фундаментальних принципів права Ради Європи, як верховенство права та здійснення прав людини і основоположних свобод. Інститут юрисдикції ЄСПЛ безпосередньо пов'язаний із вимогою «справедливого суду», передбаченою п. 1 ст. 6 Конвенції, та принципом субсидіарності. При визначенні загальної характеристики застосування рішень та практики ЄСПЛ як гарантії охорони прав, свобод та законних інтересів учасників у кримінальному процесі України, встановлено, що у чинному національному кримінальному процесуальному законодавстві існує поняття «судовий прецедент», який був закріплений Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 р. № 3477-IV, але при цьому він має певні особливості. По-перше, джерелом судових прецедентів визнається саме практика Європейського суду з прав людини, а не національних судів. По-друге, судовий прецедент не займає головного місту у зазначеному вище Законі України, а джерелом права визнана Європейська конвенція 1950 р., та лише у випадках, коли передбачені умовні розбіжності і є необхідність тлумачення окремих положень, тоді використовується прецедентна практика ЄСПЛ.

2. In the dissertation, based on the analysis of the provisions of the current legislation of Ukraine and the current practice of its application, the scientific task, which is to determine the impact of the application of decisions and practice of the European Court of Human Rights on the system of norms related to resolving issues related to the protection of rights, freedoms and legitimate interests of the participants to criminal proceedings, the author formulates and substantiates some theoretical issues and practical recommendations for harmonizing national criminal procedure legislation with European standards of human rights and freedoms, which is one of the necessary conditions for Ukraine's integration into the European legal space. The author analyzes the historical development of the concept of "human rights" starting from ancient times and the periods of the Renaissance, the Enlightenment, during bourgeois revolutions and as a result of world wars, during the democratic processes of building a state governed by the rule of law and in the defining events of the formation of civil society. It is stated that in each period recognized the relevance of the issue, its importance for the life of an individual and the State as a whole was recognized. But now, after many centuries, it also remains no less relevant for every country in the world. Based on the existing conclusions, the author makes an attempt to formulate the concept of "human rights". The author traces the genesis of the European Court of Human Rights and its role in upholding human rights. It is determined that in the modern view, "human rights" act as an international mechanism that restrains any state from gross and massive violations of the rights of representatives of minorities, because otherwise the international community has legitimate grounds to intervene in the situation. One of the mechanisms for this intervention is the European Court of Human Rights, which guarantees effective protection of human rights within

the European legal space. The ECHR has proven in practice that the principle of “human rights” is inextricably linked to the rule of law: without guaranteed human rights, there is no rule of law, and vice versa, without the rule of law it is impossible to achieve guaranteed human rights and freedoms. The mechanism of realization of human rights protection by the European Court of Human Rights, starting with its structure and organization. It is determined that the jurisdiction of the European Court is a complex concept which determines the exhaustive scope of its powers under the Convention and Protocols, and the scope of functioning of the judiciary of the Council of Europe, the Court's competence to consider a particular case and the binding nature of its judgment. It applies directly to all issues of interpretation and application of the Convention and the Protocols thereto, as well as the provision of advisory opinions on legal matters, and to ensure implementation of such fundamental principles of Council of Europe law as the rule of law and the exercise of human rights and fundamental freedoms. The institution of the ECHR jurisdiction is directly related to the requirement of a “fair trial” provided for in paragraph 1 of Article 6 of the Convention and the principle of subsidiarity. In determining the general characteristics of the application of judgments and practice of the ECHR as a guarantee of protection of the rights, freedoms and legitimate interests of participants in the criminal procedure of Ukraine, it is established that in the current national criminal procedural legislation has the concept of “judicial precedent”, which was enshrined in the Law of Ukraine “On Enforcement of Judgments and Application of the Case Law of the European Court of Human Rights of 23.02.2006 No. 3477-IV, but it has certain peculiarities. First, the source of judicial precedents is recognized as the case law of the European Court of Human Rights, not national courts. Secondly, judicial precedent does not occupy the main place in the above-mentioned Law of Ukraine, and the European Convention of 1950 is recognized as the source of law, and only in cases where there are conditional differences and there is a need in interpretation of certain provisions, then the case law of the ECHR is used.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Розумовський О. С. Критерії прийнятності індивідуальних заяв до Європейського суду з прав людини. Право і безпека. Харків, 2020. № 3 (78) 2020. С. 38-44.
- Розумовський О.С. Зловживання процесуальними правами за чинним кримінальним процесуальним законодавством України. Підприємництво, господарство і право. Київ, 2021. № 4/2021. С. 247-252.
- Розумовський О.С. Захист прав людини, пов'язаного з порушенням ст. 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) в умовах збройного конфлікту. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Ужгород, 2022. № 70. С. 141-145.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кочура Олександра Олександрівна
2. Oleksandra O. Kochura

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2671-2287

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Одерій Олексій Володимирович
2. Oleksii V. Oderii

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6999-4387

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Донецький державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571423

Місцезнаходження: вул. Велика Перспективна, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Голубов Артем Євгенович
2. Artem Holubov

Кваліфікація: к.ю.н., ст.н.с., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000- 0001-8608-420

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний аерокосмічний університет "Харківський авіаційний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 02066769

Місцезнаходження: вул. Манька Вадима, 17, Харків, Харківський р-н., 61070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Глобенко Геннадій Іванович

2. Hennadii Hlobenko

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1533-9213

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федосова Олена Валеріївна

2. Olena Fedosova

Кваліфікація: д. ю. н., старший науковий співробітник, 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5577-8333

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VIII. **Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Щербаковський Михайло Григорович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Щербаковський Михайло Григорович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Невядовський Владислав Олегович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна